

Bokrecension

Douwes, P., Hall, R., Hansson, C. & Sandhall, Å. 1997: *Insekter. En fälthandbok*. - Interpublishing, Stockholm, Sverige, 237 ss. ISBN 91-86448-36-6. Akademiska Bokhandeln pris FIM 249:-.

De naturvetenskapligt inriktade fälthandböckerna utgör en genre bland litteraturen som har sin grundmurade plats med en given användarskara. Fälthandböckerna omfattar vanligen fältfloror för den "botaniska världen" samt bestämningsböcker som inriktar sig på fåglar, fiskar, däggdjur samt som i det här aktuella fallet på insekter. Av olika orsaker saknar ett flertal organismgrupper fortfarande helt fälthandböcker. Fälthandböckerna riktar huvudsakligen sig till nybörjare men även längre hunna biologer kan ha stor glädje eller direkt nytta av dem. Elever, studenter, lärare mfl. på olika nivåer behöver denna typ av litteratur liksom även. lekmän som kan behöva boken för att underlätta bestämmandet av "konstigheter" som de stöter på då de tillbringar sin semester vid sommarstugan. Med tidens gång har olika försök till uppläggning av fälthandböcker gjorts, vissa mera lyckade än andra. Organismgruppen bestämmer bokens omfång och uppläggning. Ifall inte alla på ett visst geografiskt område påträffade arter kan medtagas utgör arturvalets avgränsning ett av de största problemen att lösa för författarna. Speciellt besvärligt blir detta då fälthandboken behandlar insekter i vår natur. Det här beror på den stora artmångfalden som även naturen i Nordeuropa uppvisar. Därtill är kännedomen om vår insektafauna ännu delvis bristfällig vilket försvårar utarbetandet av heltäckande fälthandböcker.

Denna nya bok på området utgår från förhållandena i Sverige men kan mycket väl även utnyttjas i Finland och varför inte i andra grannländer. Boken innehåller bestämningsstabeller som går till familjenivå. Över 500 teckningar underlättar bestämningensarbetet. Därtill finns över 400 färgfoton av typiska representanter av olika

insektfamiljer. I boken finns även kapitel med praktiska anvisningar för den insektintresserade (hur man skiljer insekter från andra småkryp; beskrivning av insektens kroppsbyggnad och variation av den; beskrivning av insekternas utveckling från ägg till fullvuxen insekt; principen för klassifikationen av insekterna; beskrivning av olika insamlingsmetoder samt uppbevaringen av insektprov). Varje insektordning har tilldelats ett eget kapitel med ett förord där insektgruppen ifråga presenteras. Insekternas levnadssätt och förekomstlokaler beskrivs här kortfattat. I många fall uppges insektfamiljens svenskspråkiga namn. Relevant litteratur för vidare studier finns medtaget i slutet av respektive familjpresentation. Bokens avslutande kapitel består av en översikt över insekternas klassifikation, en litteraturförteckning, ett kapitel med ordförklaringar samt ett register.

Bestämningsstabellerna och deras användbarhet utgör fälthandbokens absolut viktigaste del. Framtiden får visa hur författarna lyckats med detta. En snabb bläddring genom boken med enstaka stickprov tyder i varje fall på ett bra arbete. Trots detta består den krassa verkligheten att vissa insektsexemplar som upphittas förblir obestämda eller felaktigt bestämda. Först efter långvarig träning kan användaren uppnå den nivå att han/hon kan anses behärska boken och därigenom vara en tillförlitlig insektkännare. Den vetenskapliga nomenklaturen verkar vara "up to date" i varje fall då det gäller skalbaggar.

Trots att boken uppges vara en fälthandbok är den inte det i snäv bemärkelse. Det egentliga bestämningsarbetet måste i de flesta fall utföras i lokaliteter med tillgång till binokular samt tillräckligt kraftig ljuskälla. Då det gäller insekter går artbestämning i fält att genomföra enbart i fråga om vissa fjärlsgrupper eller några andra mera spektakulära insekter t.ex. bland skalbaggar.

Denna bok utgör det femte bidraget i en ny serie med fälthandböcker. Man får hoppas på en lika lyckad fortsättning. Insektboken kan varmt rekommenderas åt alla, både amatörer och längre hunna biologer. Den kan med framgång användas

i vardagsbruk men också som bestämmingslitteratur i skol- och studievärlden. Möjligheten att få boken översatt till finska borde utredas.

Olof Biström